

Správa o priebehu a zistených výsledkoch

z výberových kvalitatívnych prieskumov
vychádzajúce z relevantných údajov
za rok 2015 v BSK

ITMS KÓD: 27130130036

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.“

Obsah

Zoznam tabuliek.....	
Zoznam grafov.....	
1	Úvod.....
2	Vymedzenie výberovej vzorky
2.1	Výberová vzorka.....
2.2	Návratnosť.....
3	Metodika a vypracovanie dotazníka
3.1	Účel vypracovania metodiky zberu dát.....
3.2	Vypracovanie dotazníka a súvisiacich dokumentov
3.3	Štruktúra dotazníka.....
3.3.1	Údaje o spoločnosti.....
3.3.2	Uvedte aktuálne voľné pracovné miesta vo Vašej organizácii
3.3.3	Uvedte Vaše očakávania z hľadiska vyrábaných tovarov a poskytovaných služieb
3.3.4	K nižšie uvedeným triedam zamestnaní uvedte očakávaný vývoj zamestnanosti vo Vašej spoločnosti a stupeň dôvery v naplnenie uvedených vývojových tendencií
3.3.5	K nižšie uvedeným vybraným zamestnaniam uvedte očakávaný vývoj vo Vašej spoločnosti, náročnosť obsadenia a požadovaný minimálny stupeň vzdelania.....
3.4	Metodické usmernenie zisťovateľov
3.5	Popis zberu, konsolidácie a kompletizácie dát
4	Personálne, organizačné a technické zabezpečenie prieskumov.....
4.1	Personálne zabezpečenie prieskumov
4.2	Organizačné a technické zabezpečenie prieskumov.....
4.3	Fázy zberu dát.....
4.4	Časový harmonogram zberu dát.....

4.5	Softvérová podpora zberu dát.....
5	Kvantitatívne a kvalitatívne výsledky prieskumu
5.1	Výsledky prieskumu v SR.....
5.1.1	Voľné pracovné miesta v SR.....
5.1.2	Produkčné očakávania v SR.....
5.1.3	Očakávania z hľadiska zamestnanosti v SR
5.2	Výsledky prieskumu v Bratislavskom kraji.....
5.2.1	Voľné pracovné miesta v Bratislavskom kraji
5.2.2	Produkčné očakávania v Bratislavskom kraji
5.2.3	Očakávania z hľadiska zamestnanosti v Bratislavskom kraji
6	Záver

Zhrnutie

V predkladanej správe sa nachádza podrobné metodologické vymedzenie všetkých fáz zberu informácií od významných zamestnávateľov o budúcom očakávanom vývoji na trhu práce spolu s analýzou konkrétnych zistených výsledkov prieskumov. Prostredníctvom jedinečných informácií z viacerých informačných systémov bol realizovaný výber spoločností, ktoré vďaka podrobnej stratifikačnej štruktúre relevantne pokrývajú všetky regióny, odvetvia a súčasne profesie nachádzajúce sa v konkrétnych odvetviach a regiónoch. 155 organizácií zahrnutých v tejto výberovej vzorke v Bratislavskom kraji zamestnávali spolu približne 163 000 zamestnancov, čo v danom regionálnom členení predstavuje viac než 40 % všetkých zamestnaných. Návratnosť týchto prieskumov v Bratislavskom kraji dosiahla 63 %.

Z relevantných informačných systémov bola súčasne predvyplnená časť informácií pre respondentov, čo spolu so softvérovou aplikáciou umožňujúcou elektronické vyplnenie dotazníka a nepretržitou metodickou podporou zo strany realizačného tímu vytvorilo podmienky pre minimalizáciu administratívnej záťaže respondentov zahrnutých do prieskumu. Ku všetkým organizáciám zahrnutým do prieskumu sa súčasne pristupovalo individuálne a pre každú organizáciu bol vytvorený odlišný dotazník pripravený na mieru danej organizácie. Tým bola minimalizovaná náročnosť prieskumu pre zamestnávateľov a maximalizovaná relevantnosť získaných informácií.

Zber údajov prebehol v rámci zadania projektu a harmonogramu projektu. Získané informácie z prieskumov sú súčasťou prognostických modelov vývoja na trhu práce a budú vo výraznej miere zohľadnené pri finálnych štruktúrovaných prognózach vývoja na trhu práce, ktoré sú predmetom nasledujúcich aktivít projektu.

Okrem samotného očakávaného vývoja na trhu práce bol do dotazníkov zakomponovaný aj očakávaný vývoj úrovne produkcie a poskytovaných služieb s cieľom relevantne určiť zmeny štruktúr na trhu práce v nadväznosti na vývoj na trhu výrobkov a služieb. Trh práce je totiž trhom odvodeným a zmeny na ňom sa nedejú autonómne, ale v priamej súvislosti s vývojom produkčných ukazovateľov spoločností. Napriek tomu však rovnaký vývoj úrovne produkčných ukazovateľov nemusí nutne implikovať rovnaký vývoj na trhu práce. Napríklad rast finálneho outputu spojený s novými investíciami organizácií do efektívnejších technológií a know how je sprevádzaný odlišnými zmenami v štruktúre zamestnanosti ako napríklad rast finálneho outputu hnaný priamym rozšírením zamestnaneckej základne, alebo zvyšovaním tlaku na produktivitu práce súčasných zamestnancov. Z týchto dôvodov boli zamestnávateľia dopytovaní aj k určeniu prioritného spôsobu realizácie rozširovania úrovne produkcie a tieto údaje umožňujú zakomponovať do prognostických modelov vývoja na trhu práce aj tieto dôležité skutočnosti.

Nárast úrovne produkcie do roku 2020 očakáva polovica všetkých zamestnávateľov v SR, pričom už pre rok 2016 očakáva tento nárast takmer 40 % zamestnávateľov. 45 % spoločností očakáva udržanie úrovne produkcie a ponúkaných služieb a zhodne pre rok 2016 aj do roka 2020 očakáva 5 % zamestnávateľov pokles úrovne produkcie.

Takmer polovica respondentov v SR očakáva rast produkcie hnaný rastom produktivity práce. Teda samotným zvyšovaním výkonov zamestnancov. Realizovať nové investície, v dôsledku ktorých sa zvýši celková úroveň produkcie, plánuje takmer 40 % respondentov. Len necelých 20 % zamestnávateľov plánuje zvyšovať rozsah produkcie prostredníctvom rozšírenia množstva zamestnávaných pracovných síl. Aj práve v dôsledku tejto štruktúry pozorujeme dlhodobu v SR tzv. jobless growth, kedy rastie výkonnosť ekonomiky bez adekvátneho nárastu množstva pracovných miest. V konečnom dôsledku to tak vyúsťuje v nárast produktivity práce. Čo je síce pozitívny vývoj a predovšetkým pre investorov, ale na samotné množstvo uspokojenej ponuky na trhu práce v SR pôsobia tieto skutočnosti negatívnym smerom.

Realizovať rast úrovne produkcie prostredníctvom priameho rastu zamestnanosti očakávajú predovšetkým zamestnávateľia v odvetví ekonomických činností N – Administratívne a podporné služby. Väčšina organizácií v ostatných odvetviach očakáva nárast produkcie v dôsledku rastu produktivity práce, alebo nových investícií.

Voľné pracovné miesta prevažujú predovšetkým v priemysle a v administratívnych a podporných službách. Tieto dve odvetvia tvoria takmer tri štvrtiny všetkých voľných pracovných miest v SR. Významnejšie sa na celkovej počte voľných pracovných miest podieľa aj obchod, finančné a poisťovacie činnosti a doprava a skladovanie. Pri analýze voľných pracovných miest je však potrebné uvažovať aj s faktorom doby neobsadenia voľného pracovného miesta, pretože nízky počet voľných pracovných miest môže byť aj dôsledkom rýchleho obsadzovania týchto pracovných miest. Priemerná doba neobsadenosti voľného miesta v SR dosahuje v súčasnosti 70 dní. V našich dvoch najdôležitejších odvetviach je priemerná doba neobsadenosti v priemysle (90 dní) trojnásobne vyššia ako v obchode (30 dní).

Z hľadiska štruktúry voľných pracovných miest podľa klasifikácie zamestnaní SK ISCO-08 prevažujú zamestnania vyžadujúce si manuálnu zručnosť z hlavnej triedy zamestnaní 8 – Operátori a montéri strojov a zariadení a 7 – Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci, ktoré tvoria spolu viac než polovicu všetkých voľných pracovných miest v SR. Zo zamestnaní vyžadujúcich si vyššiu úroveň formálneho vzdelania prevládajú zamestnania z hlavnej triedy 2 – Špecialisti s približne 14 % podielom na celkovej počte voľných miest v SR. Súčasne však tieto zamestnania majú vyššiu priemernú dobu neobsadenosti voľného pracovného miesta (viac než 90 dní).

Až 70 % voľných pracovných miest v SR je prioritne určených pre absolventov odborov vzdelania z hlavnej skupiny odborov technické vedy a náuky a takmer 20 % pre absolventov spoločenských vied, náuk a služieb. Ostatné hlavné skupiny odborov sú prioritne v hľadáčku zamestnávateľov len vo veľmi malej miere.

Zamestnávateľa v SR očakávajú nárast zamestnanosti do roku 2020 o 8,4 %. Výraznejší rast sa týka predovšetkým zamestnaní v hlavných triedach zamestnaní 5 – Pracovníci v službách a obchode (15,4 %), 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (12,1 %) a 8 – Operátori a montéri strojov a zariadení (9,9 %). V zamestnaniach s potrebou vyššej úrovne formálneho vzdelania, teda v hlavných triedach zamestnaní 1 až 4 sa očakáva stabilný nárast zamestnanosti za obdobie nasledujúcich piatich rokov na úrovni 4 až 6 % (približne 1 % rast ročne).

Z odvetvového hľadiska sa najväčší relatívny nárast zamestnanosti očakáva v I – Ubytovacie a stravovacie služby (48%), čo korešponduje s vývojom zamestnanosti v tomto odvetví z posledných rokov, keď toto odvetvie rastie najrýchlejšie (v relatívnom vyjadrení). Výraznejší rast sa očakáva aj v N – Administratívne a podporné služby (37 %) a v G – Veľkoobchod a maloobchod (18 %). Na druhej strane, pokles úrovne zamestnanosti očakávajú zamestnávateľa v poľnohospodárstve (približne o 1 % v priebehu nasledujúcich 5-tich rokov), ťažbe (pokles o približne 18 %), ale aj v D – Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (pokles o 2 %). Vo všeobecnosti však väčšina odvetví očakáva rast zamestnanosti v priebehu nasledujúcich 5 rokov.

Najvyšší absolútny nárast zamestnanosti očakávajú zamestnávateľa v priemysle, a to predovšetkým pri zamestnaniach ako 8211 – Montážni pracovníci (operátori) v strojárkej výrobe, 7223 – Nastavovači a obsluha kovoobrábacích strojov, 8219 – Montážni pracovníci a 3115 – Strojárski technici. V týchto zamestnaniach sa očakáva nárast od 20-30% v priebehu nasledujúcich piatich rokov. Rast v obchode je zas sprevádzaný predovšetkým očakávaným rastom dopytu po zamestnancoch v podskupinách zamestnaní 5230 – Pokladníci a predavači lístkov, 5223 – Predavači.

Na druhej strane, najväčší pokles zamestnanosti sa očakáva v zamestnaniach ako 8111 – Baníci a lámači, ktorých bude do roku 2020 o približne 20% nižší počet ako v súčasnosti. Ďalej nasledujú zamestnania s poklesom pod 10 % ako 7411 – Stavební a prevádzkoví elektrikári, 7421 – Mechanici a opravári elektrotechnických a elektronických zariadení a 4212 – Bookmakeri, krupieri a pracovníci v stávkových kanceláriách a herniach.

Okrem očakávaného vývoja na trhu práce z pohľadu úrovne zamestnanosti v jednotlivých profesiách uvádzali zamestnávateľa aj úroveň náročnosti obsadenia pracovných miest, ako aj dôvod náročnosti obsadenia pracovných miest.

Medzi najťažšie obsaditeľné pracovné pozície zaradili zamestnávateľa predovšetkým podskupiny zamestnaní ako 7315 – Skláři, brúsiči skla a remeselníci konečnej úpravy skla, 4223 – Pracovníci informačných služieb, 2512 – Vývojári softvéru, 2514 – aplikačný programátori. Zväčša sa jedná o zamestnania z hlavnej triedy 7 – Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci a 2 – Špecialisti. Medzi najčastejšie dôvody náročnosti obsadenia uvádzajú zamestnávateľa predovšetkým nedostatok pracovných síl s požadovaným odborom vzdelania, alebo nedostatočnú odbornú prax uchádzačov s výnimkou zamestnaní z hlavnej triedy 9 – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, pri ktorých je jedným z hlavných dôvodov náročnosti obsadenia pracovných miest mzdový nesúlad.